

Coordonator:

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**

Lector univ. dr.

Maria-Georgiana Teodorescu

Asist. univ. dr.

Alin Sorin Nicolescu

Drept procesual penal. Partea specială

Note de curs

Ediția a 3-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2022

CUPRINS

Capitolul I. Urmărirea penală	1
§1. Noțiuni introductive	1
1.1. Obiectul urmăririi penale	1
1.2. Principiile specifice fazei de urmărire penală	1
1.2.1. Caracterul nepublic	1
1.2.2. Lipsa contradictorialității	2
1.2.3. Forma preponderent scrisă	3
1.2.4. Subordonarea ierarhică	4
1.3. Limitele urmăririi penale	5
1.4. Actele organelor de urmărire penală	6
§2. Sesizarea organelor de urmărire penală	6
2.1. Noțiuni introductive	6
2.2. Modurile generale de sesizare	8
2.2.1. Plângerea	8
2.2.2. Denunțul	10
2.2.3. Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și alte persoane	11
2.2.4. Sesizarea din oficiu (autosesizarea)	13
2.3. Modurile speciale de sesizare	15
2.3.1. Plângerea prealabilă	15
2.3.2. Alte moduri speciale de sesizare	19
§3. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	20
3.1. Considerații preliminare	20
3.2. Obiectul supravegherii urmăririi penale	22
3.3. Modalitățile de exercitare a supravegherii	22
§4. Efectuarea urmăririi penale	25
4.1. Începerea urmăririi penale (<i>in rem</i>)	25
4.2. Continuarea urmăririi penale (<i>in personam</i>)	26
4.3. Obligațiile organelor de urmărire penală	27
4.4. Aducerea la cunoștință a calității de suspect	28
4.5. Procedura audierii anticipate	29

4.6. Punerea în mișcarea a acțiunii penale _____	30
4.7. Extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice _____	31
4.8. Suspendarea urmăririi penale _____	34
4.9. Soluțiile de neurmărire și netrimiteră în judecată _____	36
4.9.1 Clasarea _____	36
4.9.2. Renunțarea la urmărirea penală _____	40
4.10. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului _____	45
4.11. Terminarea urmăririi penale _____	46
4.11.1. Verificarea lucrărilor urmăririi penale _____	47
4.11.2. Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire penală _____	48
4.12. Efectuarea urmăririi penale de către procuror _____	50
4.13. Preluarea cauzelor de la alte parchete _____	50
4.14. Trimiterea cauzei la un alt parchet _____	51
4.15. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței _____	52
4.15.1. Trimiterea în judecată _____	53
4.15.2. Clasarea sau renunțarea la urmărire penală _____	56
4.16. Reluarea urmăririi penale _____	56
4.16.1. Reluarea urmăririi penale după suspendare _____	57
4.16.2. Reluarea urmăririi penale în caz de restituire _____	58
4.16.3. Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale _____	59
4.17. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală _____	61
4.17.1. Dreptul de a face plângere _____	61
4.17.1.1. <i>Plângerea împotriva actelor și măsurilor organelor de cercetare penală</i> _____	62
4.17.1.2. <i>Plângerea împotriva actelor sau măsurilor procurorului</i> _____	63
4.17.1.3. <i>Plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată</i> _____	65

Capitolul al II-lea. Camera preliminară	72
§1. Noțiuni introductive	72
§2. Măsurile premergătoare	73
§3. Procedura în camera preliminară	75
3.1. Soluțiile judecătorului de cameră preliminară	76
3.2. Restituirea cauzei la parchet	78
3.3. Contestația	79
3.4. Măsurile preventive în procedura de cameră preliminară	79
Capitolul al III-lea. Judecata	81
§1. Noțiuni introductive	81
§2. Principiile specifice fazei de judecată	81
2.1. Publicitatea ședinței de judecată	81
2.2. Oralitatea	85
2.3. Nemijlocirea	85
2.4. Contradictorialitatea	87
§3. Reglementări generale privind faza de judecată	88
3.1. Rolul instanței de judecată	88
3.2. Locul unde se desfășoară judecata	88
3.3. Citarea la judecată	89
3.4. Compunerea instanței	91
3.5. Judecata de urgență în cauzele cu arestați preventiv sau aflați în arest la domiciliu	92
3.6. Asigurarea apărării	92
3.7. Atribuțiile președintelui completului	94
3.7.1. Atribuțiile președintelui completului în ședința de judecată	94
3.7.2. Atribuțiile președintelui completului în afara ședinței de judecată	95
3.8. Constatarea infracțiunilor de audiență	96
3.9. Măsurile preventive în cursul judecății	98
3.10. Participarea procurorului la judecată	100
3.11. Participarea inculpatului la judecată și drepturile acestuia	102

3.12. Participarea persoanei vătămate, părții civile, a persoanei responsabile civilmente și a altor subiecți procesuali la judecată și drepturile acestora _____	104
3.13. Suspendarea judecății _____	106
3.13.1. Noțiuni introductive _____	106
3.13.2. Suspendarea judecății în caz de boală gravă a inculpatului _____	106
3.13.3. Suspendarea judecății pe perioada desfășurării procedurii de mediere _____	108
3.13.4. Suspendarea judecății în caz de extrădare activă _____	108
3.14. Notele privind desfășurarea ședinței de judecată _____	109
3.15. Felul hotărârilor _____	110
§4. Judecata în primă instanță _____	112
4.1. Noțiuni introductive _____	112
4.2. Obiectul judecății _____	113
4.3. Începutul ședinței de judecată _____	114
4.3.1. Verificări privitoare la inculpat _____	114
4.3.2. Verificări privind martorii, expertii și interpreții _____	115
4.3.3. Aducerea la cunoștință a învinuirii, lămuriri și cereri _____	115
4.4. Etapa cercetării judecătorești _____	118
4.4.1. Procedura obișnuită _____	119
4.4.1.1. <i>Audierea inculpatului</i> _____	120
4.4.1.2. <i>Audierea coinalpaților</i> _____	121
4.4.1.3. <i>Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente</i> _____	122
4.4.1.4. <i>Audierea martorului și a expertului</i> _____	123
4.4.1.5. <i>Consemnarea declarațiilor</i> _____	125
4.4.1.6. <i>Renunțarea la probe, imposibilitatea administrării probelor și amânarea pentru probe noi</i> _____	126
4.4.1.7. <i>Schimbarea încadrării juridice</i> _____	127
4.4.1.8. <i>Terminarea cercetării judecătorești</i> _____	128
4.4.2. Procedura simplificată _____	129
4.4.2.1. <i>Condiții</i> _____	129

4.4.2.2. Cercetarea judecătorească în cazul recunoașterii învinuirii _____	130
4.5. Etapa dezbaterilor și ordinea în care se dă cuvântul _____	131
4.5.1. Ultimul cuvânt al inculpatului _____	132
4.6. Deliberarea _____	133
4.6.1. Soluționarea cauzei _____	133
4.6.2. Deliberarea _____	134
4.6.3. Luarea hotărârii _____	135
4.6.4. Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor _____	135
4.6.5. Rezolvarea cauzei _____	136
4.6.5.1. Rezolvarea acțiunii penale _____	136
4.6.5.2. Rezolvarea acțiunii civile _____	142
4.6.5.3. Pronunțarea asupra cheltuielilor judiciare _____	144
4.6.5.4. Pronunțarea asupra măsurilor preventive _____	144
4.6.5.5. Minuta _____	146
4.7. Pronunțarea, redactarea și comunicarea hotărârii _____	147
4.7.1. Cuprinsul hotărârii _____	147
4.7.1.1. Conținutul părții introductive _____	147
4.7.1.2. Conținutul expunerii _____	148
4.7.1.3. Conținutul dispozitivului _____	149
4.7.2. Pronunțarea hotărârii _____	152
4.7.3. Redactarea, semnarea și comunicarea hotărârii _____	153
4.7.3.1. Redactarea și semnarea hotărârii _____	153
4.7.3.2. Comunicarea hotărârii _____	154
Capitolul al IV-lea. Judecata în căile de atac _____	156
§1. Considerații preliminare _____	156
§2. Apelul _____	158
2.1. Hotărârile supuse apelului _____	158
2.2. Titularii apelului _____	160
2.2.1. Procurorul ca titular al apelului _____	161
2.2.2. Inculpatul ca titular al apelului _____	161
2.2.3. Partea civilă ca titulară a apelului _____	162
2.2.4. Partea responsabilă civilmente ca titulară a apelului _____	163

2.2.5. Persoana vătămată ca titulară a apelului _____	163
2.2.6. Martorul, expertul, interpretul și avocatul ca titulari ai apelului _____	164
2.2.7. Dreptul oricărei persoane fizice ori juridice ale cărei drepturi legitime au fost vătămate ca titulară a apelului _____	164
2.3. Termenul de declarare a apelului _____	165
2.4. Repunerea în termen _____	166
2.5. Declararea, renunțarea și retragerea apelului _____	166
2.5.1. Declararea și motivarea apelului _____	166
2.5.2. Renunțarea la apel _____	168
2.5.3. Retragerea apelului _____	168
2.6. Efectele apelului _____	170
2.6.1. Efectul suspensiv al apelului _____	170
2.6.2. Efectul devolutiv al apelului și limitele sale _____	170
2.6.2.1. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana care a declarat apelul</i> _____	171
2.6.2.2. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana la care se referă apelul</i> _____	171
2.6.2.3. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu calitatea pe care o are apelantul</i> _____	172
2.6.3. Efectul neagrării situației în propriul apel _____	172
2.6.4. Efectul extensiv al apelului _____	174
2.7. Judecarea apelului _____	174
2.7.1. Obiectul apelului _____	175
2.7.2. Etapa măsurilor premergătoare _____	176
2.7.3. Desfășurarea judecății _____	177
2.7.4. Soluționarea apelului _____	179
2.7.4.1. <i>Respingerea apelului</i> _____	179
2.7.4.2. <i>Admiterea apelului</i> _____	180
2.7.4.3. <i>Desființarea hotărârii</i> _____	181
2.7.4.4. <i>Conținutul deciziei instanței de apel</i> _____	181
2.7.4.5. <i>Limitele rejudecării</i> _____	183

§3. Contestația _____	184
3.1. Noțiuni introductive _____	184
3.2. Titularii și termenul în care poate fi exercitată contestația _____	184
3.3. Soluționarea contestației _____	186
3.4. Hotărârile care pot face obiectul contestației _____	188
§4. Contestația în anulare _____	191
4.1. Considerații preliminare _____	191
4.2. Cazurile de contestație în anulare _____	192
4.2.1. Judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau când, deși legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate _____	192
4.2.2. Când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal ____	194
4.2.3. Când hotărârea din apel a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbateră pe fond a procesului _____	195
4.2.4. Când instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate _____	195
4.2.5. Judecata în apel a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii _____	196
4.2.6. Judecata în apel a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii _____	197
4.2.7. Ședința de judecată în apel nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel ____	198
4.2.8. Instanța de apel nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă _____	199
4.2.9. Împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă _____	200
4.3. Cererea de contestație în anulare _____	200

4.4. Procedura contestației în anulare _____	202
4.4.1. Admiterea în principiu _____	202
4.4.2. Procedura de rejudicare _____	203
§5. Recursul în casație _____	204
5.1. Hotărârile supuse recursului în casație _____	204
5.2. Declararea recursului în casație _____	205
5.3. Retragerea recursului în casație _____	206
5.4. Cazurile în care se poate face recurs în casație _____	207
5.5. Procedura de comunicare _____	208
5.6. Admiterea în principiu _____	209
5.7. Efectele recursului în casație _____	210
5.7.1. Efectul devolutiv și limitele sale _____	210
5.7.2. Efectul extensiv _____	211
5.7.3. Neagravarea situației în propriul recurs în casație _____	211
5.8. Suspendarea executării _____	211
5.9. Judecarea recursului în casație _____	213
5.9.1. Soluționarea recursului în casație _____	213
5.9.2. Desființarea hotărârii și conținutul deciziei _____	214
5.10. Procedura de rejudicare _____	216
§6. Revizuirea _____	216
6.1. Hotărârile supuse revizuirii _____	217
6.2. Cazurile de revizuire _____	218
6.2.1. S-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză _____	219
6.2.2. Hotărârea a cărei revizuire se cere s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată _____	220
6.2.3. Un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	220

6.2.4. Un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	221
6.2.5. Când două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia _____	222
6.2.6. Hotărârea s-a întemeiat pe o prevedere legală care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate ridicate în acea cauză, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate _____	222
6.3. Titularii revizuirii _____	223
6.4. Cererea de revizuire _____	224
6.5. Termenul de introducere a cererii _____	224
6.6. Procedura de judecare a revizuirii _____	225
6.6.1. Admiterea în principiu _____	226
6.6.2. Măsurile care pot fi luate odată cu sau ulterior admiterii în principiu _____	228
6.6.3. Rejudecarea în urma admiterii în principiu a cererii de revizuire _____	230
6.6.4. Soluțiile după rejudecare _____	231
6.7. Revizuirea în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului _____	232
§7. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate _____	234
7.1. Dispoziții generale _____	234
7.2. Declararea căii extraordinare de atac _____	235
7.2.1. Titularii _____	235
7.2.2. Termenul _____	236
7.2.3. Cererea de redeschidere a procesului penal _____	236

7.3. Judecarea cererii de redeschidere a procesului penal _____	237
7.3.1. Măsurile premergătoare _____	237
7.3.2. Judecarea cererii de redeschidere a procesului penal _____	237

Capitolul al V-lea. Proceduri privind asigurarea unei practici

unitare _____ 240

§1. Recursul în interesul legii _____	240
1.1. Considerații preliminare _____	240
1.2. Cererea de recurs în interesul legii _____	241
1.3. Procedura de judecare a recursului în interesul legii _____	242
1.3.1. Măsurile premergătoare _____	242
1.3.2. Procedura de judecare _____	243
1.3.3. Conținutul hotărârii și deciziei _____	244
§2. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept _____	245
2.1. Considerații preliminare _____	245
2.2. Obiectul sesizării _____	246
2.3. Procedura de judecată _____	246
2.4. Conținutul și efectele deciziei _____	249

Capitolul al VI-lea. Proceduri speciale _____ 251

§1. Acordul de recunoaștere a vinovăției _____	251
1.1. Obiectul recunoașterii vinovăției _____	251
1.2. Titularii acordului de recunoaștere a vinovăției _____	251
1.3. Condițiile, forma și conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției _____	252
1.4. Sesizarea instanței cu acordul de recunoaștere a vinovăției _____	254
1.5. Procedura în fața instanței _____	255
1.6. Soluțiile instanței _____	256
1.7. Soluționarea acțiunii civile _____	258
1.8. Calea de atac _____	258

§2. Contestația privind durata procesului penal _____	260
2.1. Titularii și termenul contestației _____	260
2.2. Conținutul contestației _____	261
2.3. Procedura de soluționare a contestației _____	262
2.3.1. Competența de soluționare a contestației _____	262
2.3.2. Procedura de judecată _____	262
2.3.3. Soluțiile contestației _____	263
§3. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice _____	265
3.1. Dispoziții introductive _____	265
3.2. Reprezentarea, locul de citare a persoanei juridice și măsurile preventive _____	266
3.2.1. Reprezentarea persoanei juridice _____	266
3.2.2. Locul de citare a persoanei juridice _____	267
3.2.3. Măsurile preventive _____	267
3.3. Procedura de informare _____	270
3.4. Efectele fuziunii, absorbției, divizării, reducerii capitalului social, ale dizolvării sau lichidării persoanei juridice condamnate _____	272
3.5. Punerea în executare a pedepsei amenzii _____	272
3.6. Punerea în executare a pedepselor complementare _____	273
3.6.1. Punerea în executare a pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice _____	273
3.6.2. Punerea în executare a pedepsei complementare a suspendării activității persoanei juridice _____	273
3.6.3. Punerea în executare a pedepsei complementare a închiderii unor puncte de lucru ale persoanei juridice _____	274
3.6.4. Punerea în executare a pedepsei complementare a interzicerii persoanei juridice de a participa la procedurile de achiziții publice _____	275
3.6.5. Punerea în executare a pedepsei complementare a plasării sub supraveghere judiciară _____	275

3.6.6. Punerea în executare a pedepsei complementare a afișării sau publicării hotărârii de condamnare _____	276
3.6.7. Supravegherea executării pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice _____	277
§4. Procedura în cauzele cu infractori minori _____	277
4.1. Dispoziții introductive _____	277
4.2. Urmărirea penală în cazul infractorilor minori _____	278
4.2.1. Informarea suspectului sau inculpatului minor _____	281
4.2.2. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive _____	282
4.3. Faza de judecată în cazul infractorilor minori _____	283
4.3.1. Desfășurarea judecății _____	284
4.4. Punerea în executare a măsurilor educative _____	286
4.4.1. Punerea în executare a măsurilor educative neprivative de libertate _____	286
4.4.2. Prolungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate _____	287
4.4.3. Punerea în executare a măsurilor educative privative de libertate _____	288
4.4.3.1. <i>Punerea în executare a internării într-un centru educativ</i> _____	288
4.4.3.2. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru educativ</i> _____	290
4.4.3.3. <i>Punerea în executare a internării într-un centru de detenție</i> _____	290
4.4.3.4. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru de detenție</i> _____	291
4.4.3.5. <i>Schimbarea regimului de executare</i> _____	292
§5. Procedura dării în urmărire _____	294
5.1. Considerații preliminare _____	294
5.2. Cazuri și titulari _____	294
5.3. Punerea în executare a ordinului de urmărire _____	295
5.3.1. Supravegherea tehnică, reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței și a obiectelor,	

percheziția și obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului în procedura dării în urmărire _____	297
5.3.2. Ridicarea de obiecte sau înscrisuri în procedura dării în urmărire _____	298
5.4. Revocarea urmăririi _____	298
§6. Procedura reabilitării _____	299
6.1. Dispoziții introductive _____	299
6.2. Reabilitarea de drept _____	299
6.3. Reabilitarea judecătorească _____	300
6.3.1. Cererea de reabilitare judecătorească _____	301
6.3.2. Judecarea cererii de reabilitare _____	301
6.3.2.1. Măsurile premergătoare _____	301
6.3.2.2. <i>Respingerea cererii de reabilitare pentru neîndeplinirea condițiilor de formă și fond</i> _____	302
6.3.2.3. <i>Soluționarea cererii</i> _____	303
§7. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri _____	304
7.1. Dispoziții introductive _____	304
7.2. Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară _____	305
7.3. Dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate _____	306
7.4. Felul și întinderea reparației _____	307
7.5. Acțiunea pentru repararea pagubei _____	308
7.6. Acțiunea în regres _____	308
§8. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare _____	309
8.1. Dispoziții introductive _____	309
8.2. Obiectul procedurii speciale _____	310
8.3. Competența în cazul înlocuirii sau reconstituirii _____	310
8.3.1. Înlocuirea înscrisului _____	311

8.3.2. Reconstituirea înscrisului sau dosarului _____	311
§9. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală _____	312
§10. Procedura de confiscare sau de desființare a unui înscris în cazul clasării _____	313
10.1. Dispoziții introductive _____	313
Capitolul al VII-lea. Executarea hotărârilor penale _____	317
§1. Considerații preliminare _____	317
1.1. Rămânerea definitivă a hotărârii primei instanțe _____	318
1.2. Instanța de executare _____	319
1.3. Judecătorul delegat cu executarea _____	320
1.3.1. Contestația la executare _____	322
1.3.2. Contestația cu privire la dispozițiile civile și amenzile judiciare _____	323
1.3.3. Rezolvarea contestației la executare _____	324
BIBLIOGRAFIE _____	327